

172-175, com apel·latiu i amb testimonis del seu arrelament en la toponímia.

FRANC i derivats del seu ètimon:

FRANK, nom nacional en les seves accepcions primàries i secundàries (*DECat* IV, 161b36 ss.).

El Franc, sengles partides dels termes de Benillup i Gaianes (xxxiv, 17.6; xxxiii, 148.16).

Franc-mort, paratge antic de Montcortès (Pallars Sobirà) segons un doc. de 966 «parte in *Franco mortuo*» (Abadal, *Pallars i Rib.*, núm. 199). És un NL important per a la història social. La mort d'un franc degué ésser molt castigada. El nom, però, testimonia l'avversió envers aquests personatges quan van començar a ésser sentits com a invasors estrangers.

Pujafrancor, antiga masada del terme de Freixenet de Camprodon. De PUGNA FRANCORUM 'batalla dels Francs' > *Puñafrancor* > *Pujafrancor*, per dissimilació (*E.T.C.* I, 63). Deu fer memòria d'un fet d'armes de la Reconquesta.

MENCIONS ANT. 904: «villa *Pugnafrancorum* et --- Frexaneto et Porrarias ---» (Villan., *Vi. Li.* xv, 276); de nou 933: id. (Villan., *Vi. Li.* ib.); 1014: id. (*MarcaH.*, col. 1003).

El Francàs, vell mas del Baix Penedès prop del Vendrell i de Torredembarra: «set lladres --- se eran apoderats de una casa que's diu Francàs, prop de Torra d'en Barra» (J. Pujades, *Dietari* I, p. 213, any 1601). Sembla que per allí passava una vella estrada romana que pogué ésser anomenada el camí *franc* i després possiblement el *francàs* en to despectiu, quan el paviment es començà a deteriorar.

De malnoms al·lusius a homes relacionats amb França: *Can França*, mas del te. de Beget (Garrotxa), a la r. del Vallespir. Punta del *Xico-França*, a la costa de Llançà (xxii, 105.5).

Les FRANQUESES foren establiments de pobladors que gaudien d'exempcions fiscals (*DECat* IV, 162 b49-56).

La Franquesa, pagesia prop de Ripoll (Ripollès) (Torràs, *Berg.*, p. 122).

Franquesa, partida antiga de la vall de Lord (St. Llorenç de Morunys, Solsonès): *ipsa frankeza de Valle de Lordo* a. 1024 (en un document llegit a l'Arxiu de Solsona).

Sa Franquesa (de Coma-sema), partida del terme d'Orient (Mallorca) (xl, 14.12; Mapa Mascaró, 9B6).

Les Franqueses del Vallès, municipi del Vallès Oriental, a la vall del Congost. Era un antic territori dependent de la corona, que gaudí de franqueses fiscals. Documentat: *alaudio de Francheda* a. 1131 (*Cart. St. Cugat* III, p. 103).

Les Franqueses del Codony, antic lloc del municipi de Constantí (Tarragonès). Tingué vida fins a la primera meitat del S. XIX.

Les Franqueses de Vilafortuny, despoblat del municipi de Vila-seca de Solcina (Tarragonès). Tingué vida fins a mitjan S. XIX.

Les Franqueses del Maresme, nom que s'havia donat als pobles de Cabrera de Mataró i de Premià (Ma-

resme). Els seus habitants eren francs de tribus reials, almenys des del S. XI.

Les Franqueses del Llobregat, s'havia donat als llocs de Sant Just Desvern i de les Corts de Sarrià (Barcelonès). Els seus habitants eren lliures d'imposicions reials.

Santa Maria de les Franqueses, antic monestir cistercense femení situat a 3 k. al Sud de Balaguer, prop del Segre. Documentat: *Abatisse Monasterii Sancte Marie de les Franchezas* a. 1193 (Kehr, *Papsturk*, p. 548).

Del nom de la nació francesa. Noms que es refereixen sobretot a nuclis d'immigrants francesos que s'hi establiren.

¹⁵ *Veinat de França*, en el terme d'Arbúcies (Selva).

Vilanova de Segrià o *de França*, poble del Segrià, a la plana regada pel canal de Pinyana.

Assegador de França, partida del terme de Sant Mateu del Maestrat (Baix Maestrat) (xxviii, 127.8): nom donat pels pastors, al·lusiu a la direcció Nord d'aquesta cerrerada (que tira cap a França).

La França Xica, barriada vella de Barcelona, cap al Poble Sec.

²⁵ *La Françola*, veïnat del terme de Miralles (Anoia) (Coromines, 1926). J. F. C.

FRANCIAC

Llogaret i poblat disseminat, agre. a Caldes de Malavella.

PRON.: *frænsiák*, a Caldes i a Sta. Coloma, 1920, a gent d'allí.

MENCIONS ANT. 1130: el comte de Bna. dona a St. Pere de Casserres «unum de melioribus mansis quos habeo in *Franciag*, prope *villam Albini* ['Vilobí']» (*Li. Fe. Mai.* I, 528); text igual datat 1131 en *CoDoACA* IV, 3 i en *MarcaH.* (aquí *Franciach*, c. 1272. 12f); 1221: *Franciach* (*BABL* IV, 484); 1245: alodium de *Franciacho* (*Esp. Sagr.* XLIV, 273); 1274: Petrus de *Franciach*, porter reial en un doc. val. (MtzFdo., *Doc. Val. ACA*, n.º 1784); 1362: parr. S. Martini de *Franciacho* (Alsius; Monsalv. xvii, 233).

ETIM. Un nom paral·lel es retroba en el NL francès

⁴⁵ *Françay*, del Loir-et-Cher, per al qual Kaspers (*Zu den Nordfrz. ONN gebildet mit -acum etc.*, 1918, p. 303) postula una base *FRANCIACUM. Sembla tractar-se d'un dels rars noms en -ACUM derivats d'un NP germ. Skok (§ 616-64), n'aplega alguns. En aquest cas no repugna aquest caràcter poc freqüent vist que la nació dels francs és de les que més aviat entraren en els exèrcits imperials romans; precisament per això mateix es podria explicar el tractament -ciac, de fonètica tardana (en lloc del normal -çac). Allí prop hi ha també un ⁵⁵ *Flacià* germà poc important de *Flaçà* FLACCIANUM.

Se'n formà fins i tot un derivat **Francilius* com observa Aebischer (*Top.*, 152) —*Francilio*, bisbe de Tours a. 529 (Först., 516)—, del qual s'hauran derivat *Francilly*, dept. Aisne, i un *Franciliaco* que Holder (I, 1499) documenta «in pago *Terbanensi*» (i que